

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан економічного факультету

/Роман ГРЕШКО/

«27» серпня 2025 р.

Робоча програма

навчальної дисципліни

**«ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРАГМАТИКА ФІСКАЛЬНОЇ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ»**

обов'язкова

Освітньо-наукова

програма:

Спеціальність:

Галузь знань:

Рівень вищої освіти:

Факультет:

Мова навчання:

Фінанси, банківська справа та страхування

D2 Фінанси, банківська справа, страхування
та фондовий ринок

D «Бізнес, адміністрування та право»

третій (освітньо-науковий)

економічний

українська

Чернівці 2025 рік

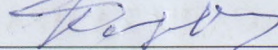
Робоча програма навчальної дисципліни «Теоретичні засади та прагматика фіскальної децентралізації» складена відповідно до освітньо-наукової програми «Фінанси, банківська справа та страхування».

Розробник:

Сокровольська Наталія Ярославівна, доцент кафедри фінансів і кредиту,
к.е.н., доцент

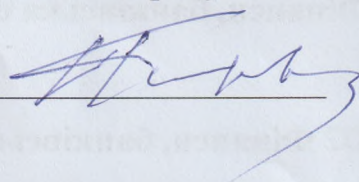
Викладач:

Сокровольська Наталія Ярославівна, доцент кафедри фінансів і кредиту,
к.е.н., доцент

Погоджено з гарантом ОНП **Петро НІКІФОРОВ**

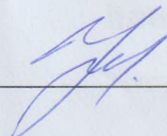
Затверджено на засіданні кафедри фінансів і кредиту

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Завідувач кафедри **Петро НІКІФОРОВ**

Схвалено методичною радою економічного факультету

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Голова методичної ради **Ірина НИКИФОРАК**

Мета навчальної дисципліни: сформувати глибоке розуміння теоретичних засад фінансової системи регіону та її конкурентоспроможності, розвинути здатність слухачів розробляти науково обґрунтовані прогнози та програми соціально-економічного розвитку, виявляти й оцінювати ефективність механізмів їх реалізації, створювати та інтерпретувати нові знання через оригінальні дослідження

Пререквізити. Навчальна дисципліна «Теоретичні засади та прагматика фінансової децентралізації» відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми слухається аспірантами в другому семестрі першого року навчання паралельно з вивченням такої дисципліни як «Фінансове та монетарне регулювання економіки». Вивчення дисципліни «Теоретичні засади та прагматика фінансової децентралізації» дасть можливість отримати додаткові програмні результати з вмінь аналізувати ефективність процесів бюджетної децентралізації, визначення невирішених проблем та обґрунтування шляхів їх розв'язання, глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійних практик для підготовки кваліфікаційної роботи.

Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» підготовки здобувачів до третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» та галузі знань 07 «Управління і адміністрування» вивчення дисципліни «Теоретичні засади та прагматика фінансової децентралізації» сприяє формуванню наступних компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

ЗК01. Здатність застосовувати спеціальні інструменти і методи, необхідні для виявлення і розв'язання суттєвих проблем у сфері професійної діяльності та науки, розширення та переоцінки уже існуючих знань і професійної практики, продукувати нові ідеї на межі предметних галузей і здійснювати власні дослідження.

СК01. Здатність розбудовувати наукове світорозуміння у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК02. Здатність до формулювання наукових проблем і завдань та розробки стратегій їх розв'язання на основі інтеграції знань з різних наукових сфер та застосуванням системного підходу.

СК05. Здатність використовувати інструменти грошово-кредитного регулювання координації бюджетно-податкової та монетарної політики.

СК06. Здатність розробляти механізми фінансової та страхової діяльності на державному, регіональному та корпоративному рівнях з акцентом на антропологічні фінанси.

СК07. Здатність виявляти та досліджувати актуальні глобальні проблеми у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, визначити механізми їх вирішення, зокрема через розроблення механізмів поведінкових фінансів та їх застосування у професійній практиці.

Програмні результати навчання:

ПРН05. Вміти будувати системне наукове світосприйняття, володіти сучасними теоріями і концепціями у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПРН06. Мати професійні навички наукової комунікації, у тому числі у рамках міжнародної співпраці, вміти представляти науковій спільноті й громадськості наукові результати у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку державною і іноземними мовами в усній і письмовій формах.

ПРН07. Вміти виконувати на основі обраних методів оригінальні наукові дослідження на відповідному фаховому рівні та досягати наукових результатів, які формують нові знання для розв'язання актуальних фінансових проблем.

ПРН11. Вміти критично оцінювати сучасні соціально-економічні процеси в країні та у світі, усвідомлювати тенденції глобальних змін у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПРН13. Самостійно виявляти та аналізувати актуальні мікро- та макроекономічні проблеми, визначати механізми їх вирішення з позицій фінансової політики держави, у тому числі на базі теорії і практики поведінкових фінансів.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
денна	I	II	3	90	2	10	10	10	-	60	-	Екзамен

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів	усього	Денна форма у.т.ч.				
		л	п	лаб	інд	с.р.
Теоретико-інституційні аспекти фіскальної децентралізації						
Тема 1. Сутнісно-теоретичні основи фіскальної децентралізації Мета: розглянути теоретичні основи фіскальної децентралізації, її моделі та складові, вивчити роль фіскальної децентралізації у соціально-економічному розвитку суспільства, розглянути вплив фіскальної децентралізації на стан державних фінансів та розвиток інституту місцевого самоврядування..	16	2	4	-	-	10
Тема 2. Розвиток вчення про фіскальну децентралізацію Мета: ознайомитись з основними напрацюваннями зарубіжних та українських вчених в теорії фіскальної децентралізації та бюджетної прозорості.	16	2	4	-	-	10
Тема 3. Досвід впровадження фіскальної децентралізації у зарубіжних країнах Мета: розглянути особливості міжнародних стандартів бюджетної децентралізації та досвід її проведення у зарубіжних країнах.	16	2	4	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	48	6	12	-	-	30
Фіскальна децентралізація та її вплив на розвиток територіальних громад						
Тема 4. Розвиток фіскальної децентралізації в Україні Мета: Ознайомитись з нормативною базою та шляхами і принципами здійснення фіскальної децентралізації в Україні. Навчитись оцінювати	21	2	4	-	-	15

результативність процесу бюджетної та фіскальної децентралізації та її вплив на функціонування територіальних громад в Україні. Вміти обґрунтовувати пропозиції щодо вдосконалення проведення бюджетної децентралізації та сформулювати напрями її подальшого розвитку.						
Тема 5 Бюджетний процес на місцевому рівні в умовах фіскальної децентралізації Мета: висвітлити сучасні проблеми організації бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фіскальної децентралізації; розглянути методологічний конструкт системи реалізації соціально-економічної функцій держави в частині бюджетоутворення на місцевому рівні; обґрунтувати особливості організації бюджетного процесу в Україні на засадах фіскальної децентралізації.	10	1	2			7
Тема 6 Фінансові аспекти фіскальної децентралізації в Україні Мета: Вивчити порядок формування доходів і напрямки використання коштів бюджетів об'єднаних територіальних громад, систему місцевого оподаткування і місцевих запозичень, порядок і умови надання державної допомоги об'єднаним територіальним громадам. Навчитися проводити аналіз динаміки доходів і видатків місцевих бюджетів та з'ясувати фінансові проблеми процесу об'єднання територіальних громад в Україні. Вміти обґрунтовувати шляхи зміцнення дохідної бази та підвищення ефективності використання фінансових ресурсів об'єднаних територіальних громад.	11	1	2	-	-	8
Разом за змістовим модулем 2	42	4	8	-	-	30
Усього годин	90	10	20	-	-	60

Тематика практичних занять

п/п	Назва теми (завдання)	Кількість годин
		денна ф.н.
1	Тема 1. Сутнісно-теоретичні основи фіскальної децентралізації Завдання: розуміти зміст поняття фіскальної децентралізації, її моделей та складових, вміти визначати роль фіскальної децентралізації на соціально-економічний розвиток суспільства, вміти аналізувати вплив фіскальної децентралізації на стан державних фінансів та розвиток інституту місцевого самоврядування. Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, розв'язок практичних завдань	4
2	Тема 2. Розвиток вчення про фіскальну децентралізацію Завдання: розвиток навичок критичного та творчого мислення, уміння	4

	коректного використання опанованого понятійного апарату та загальних положень, пов'язаних з вченням про фіскальну децентралізацію. Навчитися застосовувати основні положення теорії фіскальної децентралізації та бюджетної прозорості при розробці пропозицій щодо практичного здійснення фіскальної децентралізації та вирішення наявних у цій сфері сучасних проблем. Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, розв'язок практичних завдань.	
3	Тема 3. Досвід впровадження фіскальної децентралізації у зарубіжних країнах Завдання: Знати міжнародні стандарти фіскальної децентралізації та досвід її проведення у зарубіжних країнах, вміти обґрунтовувати шляхи імплементації передового досвіду у вітчизняну практику. Вміти виявляти позитивні ефекти та ризики фіскальної децентралізації в розрізі складових цього процесу (децентралізація доходів, децентралізація видатків, процесуальна та організаційна самостійність), розробляти пропозиції щодо мінімізації наявних ризиків. Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, розв'язок практичних завдань.	4
4	Тема 4. Розвиток фіскальної децентралізації в Україні Завдання: розуміти нормативну базу та шляхи і принципи здійснення фіскальної децентралізації в Україні. Вміти оцінювати результативність процесу фіскальної децентралізації та її вплив на функціонування територіальних громад в Україні. Вміти обґрунтовувати пропозиції щодо вдосконалення проведення фіскальної децентралізації та сформулювати напрями її подальшого розвитку. Самостійна робота: з навчально-методичною літературою: есе, виконання реферату; розв'язок практичних завдань.	4
5	Тема 5 Бюджетний процес на місцевому рівні в умовах фіскальної децентралізації Завдання: розуміти та аналізувати сучасні проблеми організації бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фіскальної децентралізації; використовувати методологічний конструкт системи реалізації соціально-економічної функцій держави в частині бюджетоутворення на місцевому рівні; аналізувати особливості організації бюджетного процесу в Україні на засадах фіскальної децентралізації.	2
6	Тема 6. Фінансові аспекти фіскальної децентралізації в Україні Завдання: розвиток навичок критичного та творчого мислення, уміння коректного використання опанованого понятійного апарату та загальних положень, пов'язаних з порядком формування доходів і напрямки використання коштів бюджетів об'єднаних територіальних громад, системою місцевого оподаткування і місцевих запозичень, порядком і умовами надання державної допомоги об'єднаним територіальним громадам. Вміти проводити аналіз динаміки доходів і видатків місцевих бюджетів та з'ясувати фінансові проблеми процесу об'єднання територіальних громад в Україні. Вміти обґрунтовувати шляхи зміцнення дохідної бази та підвищення ефективності використання фінансових ресурсів об'єднаних територіальних громад. Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, розв'язок практичних завдань.	2
		20

Самостійна робота здобувача

Самостійна робота здобувача з дисципліни «Теоретичні засади та прагматика фіскальної децентралізації» спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу,

рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, вирішення практичних ситуацій.

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
		денна ф.н.
1	<p>Сутнісно-теоретичні основи фіскальної децентралізації</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика фіскальної децентралізації. 2. Роль бюджетної децентралізації у соціально-економічному розвитку суспільства. 3. Аналіз останніх досліджень у сфері фіскальної децентралізації. 4. Вплив фіскальної децентралізації на стан державних фінансів та розвиток інституту місцевого самоврядування. 	10
2	<p>Розвиток вчення про фіскальну децентралізацію</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Положення теорії фіскальної децентралізації та бюджетної прозорості 2. Децентралізація фіскальних функцій держави у контексті забезпечення сталого розвитку України. 3. Проблеми розвитку бюджетного федералізму в Україні 	10
3	<p>Досвід впровадження фіскальної децентралізації у зарубіжних країнах</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародні стандарти фіскальної децентралізації. 2. Історія проведення децентралізації в зарубіжних країнах. 3. Позитивні та негативні сторони здійснення фіскальної децентралізації у зарубіжних країнах. 4. Основні положення Європейської хартії місцевого самоврядування. 5. Особливості здійснення реформ публічних фінансів у країнах Європи в кризовий і посткризовий періоди. 	10
4	<p>Розвиток фіскальної децентралізації в Україні</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжбюджетні трансферти у постсоціалістичних країнах: від теорії до реалій 2. Характеристика основних змін у плануванні і фінансуванні бюджетних видатків. 3. Фінансування делегованих повноважень органами місцевого самоврядування. 4. Фінансування власних повноважень органами місцевого самоврядування. 5. Формування місцевих бюджетів на основі принципу еквівалентності: шлях до ефективної бюджетної системи України. 6. Методичні підходи до оцінки фіскальної децентралізації. 7. Перспективи розвитку фіскальної децентралізації: моделювання індикативних параметрів 	15
5.	<p>Бюджетний процес на місцевому рівні в умовах фіскальної децентралізації</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасні проблеми організації бюджетного процесу на 	7

	місцевому рівні в умовах фіскальної децентралізації 2. Аналіз методологічного конструкту системи реалізації соціально-економічної функцій держави в частині бюджетоутворення на місцевому рівні 3. Особливості організації бюджетного процесу в Україні на засадах фіскальної децентралізації.	
6	Фінансові аспекти фіскальної децентралізації в Україні Завдання: 1. Оцінка фінансової ефективності регіонів як результат фіскальної децентралізації 2. Вплив фіскальної децентралізації на соціально-економічний розвиток регіонів 3. Інституційний аналіз ефектів фіскальної децентралізації	8
Усього годин		60

Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
- практичні методи (практичні роботи);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Форми та методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- презентація результатів виконаних завдань;
- аналітичні звіти;
- розв'язування практичних ситуацій;
- підсумковий контроль – екзамен.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, закордонне відрядження чи стажування).

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Обов'язковим є посилання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень.

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної, додаткової літератури та інших (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння роботи порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання літературних джерел, законодавчих актів, прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати під час семінарських та практичних занять (опитування, тестування, розв'язання задач), виконання завдань для самостійної роботи – 4 бали. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за кожну тему. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 36; 2 модуль – 24 (разом – 60 балів).

Загальна (максимальна) кількість балів, яку студент може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі екзамену і в терміни, передбачені графіком освітнього процесу. Екзаменаційне завдання містить два теоретичних питання з дисципліни, 5 тестових завдань і одне практичне завдання з пройденого матеріалу. У 40 балів, що можливо отримати на екзамен входить: 2 теоретичних питання (по 10 балів відповідно), 5 тестів по 2 бали (сумарно 10) та практичне завдання (10 балів). У випадку не повної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання. Аналогічно виставляються бали по другому питанню. Практичне завдання оцінюється таким чином: 10 балів – за повністю вирішене практичне завдання; 8 – за правильно вказані формули та методика розрахунку, однак неправильне розв'язання; 5 – за правильно вказані формули чи методика розрахунку, однак не має числового розв'язку; 3 – за правильний хід обчислення чи вирішення завдання, однак не виконаний в повному обсязі. В іншому випадку практична ситуація оцінюється в 0 балів. У випадку отримання менше 50 балів за результатами поточного та підсумкового контролю, здобувач вищої освіти обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості. Якщо здобувач вищої освіти набрав менше 35 балів, він не допускається до складання екзамену.

(Коментар: Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти, у системі формальної освіти) ЧНУ» https://drive.google.com/file/d/1O7Chm1UqlqjW_JjybxDr-syswxxHuGOn/view у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

1. Створення інституцій місцевого економічного розвитку громад - https://prometheus.org.ua/course/course-v1:AMU+INST101+2017_T4

2. Підготовка та впровадження проектів розвитку громад - https://prometheus.org.ua/course/course-v1:AUC+CDP101+2017_T1

3. Малий бізнес в ОТГ. Місія можлива! - <https://olimp.oa.edu.ua/enrol/index.php?id=17>

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре

	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Оцінка передбачає такі знання та вміння:

Оцінка	Знання	Вміння
5 (відмінно) A (90 – 100)	Здобувач вищої освіти: – має всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни; – засвоїв знання щодо теоретичних засад управління бюджетом; – глибоко розуміє основну літературу та сучасні публікації з проблем фіскальної децентралізації.	Здобувач вищої освіти: – вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою; – вміє використовувати додаткову літературу, грамотно викладати програмний матеріал; – дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання; – демонструє навички творчого мислення.
4 (дуже добре) B (80-89)	– показав повні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності; – опрацював основну літературу, ознайомився з додатковою літературою, рекомендовану програмою.	– успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без суттєвих зауважень; – вміє використовувати на практиці програмні настанови, розв'язувати тестові завдання.
4 (добре) C (70-79)	– показав достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, має здатність до їхнього поглиблення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності; – опрацював основну літературу, рекомендовану програмою.	– вдало виконав передбачені програмою практичні завдання без критичних зауважень; – здатний використовувати на практиці програмні настанови, розв'язувати тестові завдання.
3 (задовільно) D (60-69)	– має достатні знання тільки основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю; – ознайомився з основною літературою, рекомендовану програмою.	– виконав практичні завдання в межах програмних вимог; – допускає неточності при розв'язанні тестів, виконанні практичних завдань. – не в повній мірі здатний пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
3 (задовільно) E (50-59)	– має знання тільки основного програмного матеріалу в обсязі, який дозволяє подальше навчання;	– виконав практичні завдання в межах програмних вимог; – допускає упуцнення,

	– ознайомився з основною літературою, рекомендовану програмою.	неточності та помилки при розв’язанні тестів, виконанні практичних завдань. – не може пов’язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
2 (незадовільно) з можливістю перескладання FX (35-49)	– не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни; – допускає грубі помилки у відповідях; – має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки.	– допускає принципові помилки під час вирішення передбачених програмою практичних завдань; – показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.
2 (незадовільно) з обов’язковим повторним курсом F (1-34)	– не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни; – допускає неприпустимі помилки у відповідях; – має рівень знань, який не дозволяє самостійно оволодіти програмним матеріалом та вимагає додаткового прослуховування дисципліни.	– не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання; – не вміє орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)						Кількість балів (екзамен)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль №2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	40	100
12	12	12	12	6	6		

T1, T2 ... T59 – теми змістових модулів.

Рекомендована література

Основна

- Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2015. 98 с.
- Бюджетний кодекс України: від 8 липня 2010 року № 2456-VI.
- Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами).
- Борщ Г. А., Вакуленко В. М., Гринчук Н. М., Дехтяренко Ю. Ф., Ігнатенко О. С., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф., Юзефович В. В. Ресурсне забезпечення об’єднаної територіальної громади та її маркетинг: навчальний посібник Київ : 2017. 107с.
- Бюджетна децентралізація та її вплив на фінансове забезпечення територіальних громад. Режим доступу: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/9f690dbd00a5bff556897056d188f56d.pdf>
- Долозіна І.Л. Теоретико-методологічні засади політики управління податково-бюджетними дисбалансами за умов фіскальної децентралізації: монографія. Краматорськ: ДДМА, 2018. 356 с.
- Кириленко О.П. Модернізація місцевих фінансів України в умовах економічних і соціальних трансформацій: монографія. Тернопіль: ТНЕУ. Економічна думка, 2008. 376 с.
- Рекова Н.Ю., Вишневецький В.П., Чекіна В.Д., Вієцька О.В., Мойсеєнко К.Є. Реформування системи місцевих фінансів на засадах фіскальної децентралізації: теорія, європейський досвід та вітчизняна практика: монографія / за ред. проф. Н.Ю. Рекової. Покровськ: ДонНТУ, 2016. 252 с.

9. Фінанси, банківська справа та страхування. *Менеджмент публічних фінансів: підручник для магістрів* / за ред. проф. П.О. Нікіфорова, доц. Н.А. Бак. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 256 с

10. Фінансова система України: реалії, виклики, перспективи: *монографія* / за ред. І.О. Лютого. К. 2023. 420 с.

11. Lessons for Effective Fiscal Decentralization in Sub-Saharan Africa / by N. Hobdari, V. Nguyen, S. Dell'Erba, E. Ruggiero. International Monetary Fund, 2018. 64 p.

Додаткова

1. Korbutiak A., Lysenko Z., Sokrovolska N. United territorial communities in Ukraine in the context of fiscal decentralization /et al./ *Problems and Perspectives in Management*. Volume 17, Issue#2, pp. 217-227. URL:<https://businessperspectives.org/journals/problems-and-perspectives-in-management/issue-318/united-territorial-communities-in-ukraine-in-the-context-of-fiscal-decentralization>.

2. Кузькін Є.Ю. Фінансове забезпечення фіскального простору місцевого самоврядування: монографія. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця; ПП «Технологічний Центр», 2019. 260 с.

3. Сокровольська Н.Я., Корбутяк А.Г., Юрій Е.О., Гаватюк Л.С. Фінанси територіальних громад: навч. посіб. Чернівці: Рута, 2019. 200 с. (5 д.а. власного авторського тексту) URL:// https://drive.google.com/open?id=1hTzB4fH9I9IBqo_PHTFxJxxvxa6DM7K0.

4. Теремецький, В., Соляник, К., Закоморна, К., Попрошаєва, О., Яковчук, Я. Фіскальна децентралізація в Україні: пошук нових підходів до розвитку місцевого самоврядування. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2(37), 2021. P.180–189.

5. Aiyar Y. & Avani K. The Centralization vs Decentralization Tug of War and the Emerging Narrative of Fiscal Federalism for Social Policy in India. *Regional & Federal Studies*. 2019. Vol. 29, Issue 2.

6. Blanco, F., Delgado, F. J., & Presno, M. J. Fiscal Decentralization Policies in the EU: A Comparative Analysis through a Club Convergence Analysis. *Journal of Comparative Policy Analysis: Research and Practice*. 2020.p 226—249. doi:10.1080/13876988.2019.1616941.

7. Fiscal Decentralization and Budget Control / by L. von Daniels. Edward Elgar Publishing Ltd, 2016. 224 p.

8. Fiscal Decentralization and Local Finance in Developing Countries / by R. Bahl, R. Bird. Edward Elgar Publishing Ltd, 2018. 512 p.

9. Koo J. & Kim B.J. Two Faces of Decentralization in South Korea. *Asian Education and Development Studies*. 2018. Vol. 7, No. 3. PP. 291–302.

10. Lago-Peñas S., Fernández-Leiceaga X., Vaquero-García A. Spanish Fiscal Decentralization: A Successful (But Still Unfinished) Process. *Environment and Planning: Politics and Space*. 2017. Vol. 35/8.

11. Plaček M., Ochrana F., Půček M. & Nemeč J. Fiscal Decentralization Reforms. Springer, Cham, 2020. URL: <https://www.springer.com/gp/book/9783030467579>. PP. 1509–1525.PP. 187–217.

12. Shon, J., & Cho, Y. K. Fiscal Decentralization and Government Corruption: Evidence from the U.S. States. *Public Integrity*. 2019. P.1—18. doi:10.1080/10999922.2019.1566427.

Інформаційні ресурси.

1. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>.

2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.

3. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>.

4. Офіційний сайт Рахункової палати України. URL: <http://www.ac-rada.gov.ua>.

5. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://www.treasury.gov.ua>.

6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL:

<http://www.ukrstat.gov.ua>.

7. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/>.

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>;

✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/f5e1eobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf